

és Budapesten is a polgármestert. A legtöbb újonnan kinevezett eljáró a kormánypárt jobbszárnyához, elsősorban Imrédy Magyar Megújulás Pártjához tartozott. Fölöttük a fővédnökséget Jaross, az imrédysta belügyminiszter vállalta.⁶³

A széles körű tisztogatás áldozatául esett vagy lemondásra kényszerült többek között Deák Leó, Újvidék, Zombor és Bács-Bodrog megye főispánja, akit megyei főispánként Piukovics József, újvidékié pedig Fernbach Péter váltott fel; Reök Andor, Baja és Szabadka főispánja, akinek helyébe Baján Endrey Béla, Szabadkán Vojnits Gyula lépett; Tukats Sándor szegedi főispán, akit Magyary-Kossa Aladár váltott fel; Széchenyi Endre, Somogy megye főispánja, utóda Szathmáry Lajos; Siménfalvy Árpád, Ungvár, Ugocsa és Ung megye főispánja, utóda Réthy-Haszlinger Ferenc; Szűcs István, Vas megyei főispán, utóda Mesterházy Ferenc; és báró Jósika János, Szilágy vármegye főispánja, akinek utóda Szilágy László lett.⁶⁴

A helyi kormányzati szervezetben elvégzett tisztogatással eljött az idő valamennyi társadalmi szervezet, egyesület és intézmény gleichschaltolására. A munkásosztály lojalitását biztosítandó, a működésükben már korlátozott szakszervezeteket Marton Béla vezetése alá helyezték. Marton munkaügyi biztosként tökéletesen megfelelt új posztja követelményeinek, hiszen már az 1930-as években foglalkozott azzal, hogy a munkásokat a fasiszta orientációjú Nemzeti Munkaközpontba szervezze.⁶⁵

Néhány tisztességes megyei és városi vezető, sőt rendőrtiszt inkább lemondott, mintsem hogy részt vegyen a zsidók elleni hajszában. Közéjük tartozott Jósika János báró, Szilágy megye főispánja,⁶⁶ és Bethlen Béla gróf, Szolnok-Doboka megye főispánja, aki kijelentette, hogy inkább nyugdíjba vonul, mintsem tömeggyilkossá váljék.⁶⁷ Dr. Schilling János, Szolnok-Doboka megye alispánja, aki tevékeny részt vállalt a megye zsidó lakosságának gettósítására és összpontosítására irányuló előkészületekben, később véleményt változtatott, és – betegséget színélve – május 2-án, egyetlen nappal a művelet megkezdése előtt lemondott.⁶⁸ Lemondott Örményi Antal, Gyergyószentmiklós rendőrkapitánya is.⁶⁹

A helyi, kerületi és megyei tisztviselők többsége azonban, köztük a közalkalmazottak, a rendőr- és csendőrtisztek, teljes mértékben együttműködtek a német és magyar hatóságokkal. Sokan közülük túlbuzgóságot is mutattak mind az írásos utasítások,⁷⁰ mind a különböző előkészítő értekezleteken Endre Lászlótól hangoztatott szóbeli kívánások végrehajtásában. Ilyen értekezletet tartottak például 1944. április 12-én Munkácson a kárpát-ukrajnai zsidóüldözés előkészítésekor, vagy április 26-án Szatmárnémetiben és 28-án Marosvásárhelyt az észak-erdélyi zsidók gettósításával kapcsolatban (lásd a 17. és 18. fejezetet). Ezekon a értekezle-